

Raport de activitate al Institutului de Economie Agrară pentru anul 2023

Institutul de Economie Agrară (IEA) este o organizație de cercetare științifică cu personalitate juridică, parte componentă a Institutului Național de Cercetări Economice “Costin C. Kirițescu” (INCE).

Sintetic, rezultatele IEA sunt prezentate în anexele raportului, pe baza informațiilor din anexa detaliată, pregătită ca document separat.

Teme de cercetare

IEA a coordonat șapte teme de cercetare incluse în Programul de cercetare al INCE pentru anul 2023, descrise pe scurt în continuare.

PSS 1.1. Implicații economice și societale ale implementării Pactului verde european: scenarii privind securitatea alimentară. Tema include trei lucrări de plan, referitoare la: estimarea efectului reducerii folosirii îngrășămintelor chimice și pesticidelor asupra valorii producției agricole; contribuția agriculturii la asigurarea securității alimentare a României, ca efect al tranziției și reformelor din ultimele trei decenii; oportunitățile de dezvoltare sustenabilă pentru fermierii români.

PSS 1.2. Provocările industriei alimentare în contextul restructurării cererii de alimente. Tema include cinci lucrări de plan, referitoare la: principalele provocări din sectorul românesc al cărnii de porc; potențialul industriei de prelucrare a legumelor și fructelor de a contribui la dezvoltarea economiei locale; o analiză a industriei laptelui și produselor lactate din România în perioada 2011-2020, din perspectiva efectelor produse de crizele recente; modelele de consum ale tinerilor în ceea ce privește produsele agroalimentare ecologice; lanțul alimentar în sectorul fructelor din perspectiva noilor tendințe pe plan european.

PSS 2.5 Analiza deficitului comercial cu produse agroalimentare. Tema include două lucrări de plan, referitoare la: o analiză detaliată (valoric, cantitativ și direcțional) a fluxurilor comerciale și balanțelor principalelor produse agroalimentare, dar și a cauzelor acestor evoluții; o analiză cauzală a dezechilibrelor din lanțul valoric agroalimentar cu efecte asupra evoluției schimburilor externe.

PSS 1.3. Agricultură ecologică și dezvoltarea rurală durabilă: o abordare multidimensională. Tema include șase lucrări de plan, referitoare la: consolidarea bazei de cunoștințe despre agroecologie și analiza unora dintre dimensiunile sale practice (pe un studiu de caz); principalele caracteristici ale unei ferme ecologice (utilizând metoda Delphi); o analiză a stării de calitate a principalilor factori de mediu și a evoluției agriculturii ecologice în România; identificarea unor elemente pentru definirea unei strategii naționale privind bioeconomia; documentarea funcțiilor pe care agricultura organică le poate îndeplini în sprijinirea dezvoltării durabile a spațiului rural; provocările și perspectivele fermei familiale în România.

PSS 1.4. Prosperitatea rurală într-o viziune regională pe termen lung. Tema include două lucrări de plan, referitoare la: realizarea unei paralele între viziunea pentru dezvoltarea durabilă a spațiului rural în percepția părților interesate din România printr-o abordare participativă și liniile directoare ale noului Plan Național Strategic 2023-2027; o analiză a evoluției și tendințelor principalilor parametri ai spațiului rural românesc în profil regional.

PSS 1.5. Sprijinul Politicii Agricole Comune pentru investițiile din spațiul rural. Tema include o lucrare de plan, referitoare la importanța granturilor pentru investiții în formarea brută de capital a sectorului agricol din România.

PSS 4.1. Sisteme agricole reziliente – provocări și modele alternative de dezvoltare. Tema include patru lucrări de plan, referitoare la: o analiză comparativă a priorităților privind politicile agricole și de mediu din opt state membre UE; o analiză a aspectelor semnificative ale

biodiversității din România, pe baza datelor statistice; o perspectivă asupra stadiului actual al aplicațiilor de Smart Farming; un studiu comparativ al diversității produselor înregistrate în sistemele de calitate europene la nivel european, precum și o analiză din perspectiva punctelor gastronomice locale.

Resurse umane

În IEA în anul 2023 și-au desfășurat activitatea un număr de 20 de cercetători în echivalent normă întreagă (inclusiv conducerea), dintre care 17,5 norme sunt de CSIII, CSII și CSI.

Publicații

IEA publică la Editura Academiei Române revista *Agricultural Economics and Rural Development*, în format tipărit și online, în regim open access, cu două numere pe an (iunie și decembrie), ISSN: 1841-0375, <http://aerd.eadr.ro/>.

Pentru anul 2023 au fost raportate 8 articole publicate în reviste indexate WOS, 5 articole publicate în reviste indexate ESCI. De asemenea, au fost publicate 20 de articole în reviste indexate în BDI.

La edituri din țară au apărut două cărți cu autori din IEA (una la Editura Academiei și alta la Institutul European din România), dar și 25 de capitole. La edituri din străinătate au apărut două capitole.

Institutul de Economie Agrară editează anual, în limba română, un volum tematic, pe baza lucrărilor prezentate la sesiunea științifică internațională pe care o organizează cu regularitate, în 2023 fiind publicat la Editura Academiei Române cel de-al 13-lea volum din această serie.

Numărul rapoartelor de interes public realizate de IEA în 2023 a fost de 7, reprezentând în general rapoarte de țară sau livrabile ale unor proiecte Horizon 2020 și Horizon Europe.

De asemenea, cercetători din IEA au participat la activități de consultanță pentru instituții publice, după cum și la lucrarea *Direcții strategice de dezvoltare a României - orizont 2050*, coordonată de Academia Română.

Proiecte de cercetare

În anul 2023 în institut au fost derulate patru proiecte europene de cercetare în care IEA a fost partener sau parte terță în cadrul unor consorții conduse de universități sau institute de cercetare de prestigiu din Uniunea Europeană, cu încasări totale de 320 mii lei în anul 2023:

- Titlu proiect: *SHERPA Sustainable Hub to Engage into Rural Policies with Actors*, H2020, responsabil IEA (parte terță) - Monica-Mihaela Tudor, organismul finanțator: Comisia Europeană, perioada 2019-2023, cu încasări de 29,68 mii lei în 2023;
- Titlu proiect: *BIOEASTsUP Advancing Sustainable Circular Bioeconomy in Central and Eastern European countries*, H2020, responsabil IEA (partener) - Dan-Marius Voicilaș, organismul finanțator: Comisia Europeană, perioada 2019-2023, cu încasări de 61,64 mii lei în 2023;
- Titlu proiect: *MIXED Multi-actor and transdisciplinary development of efficient and resilient farming and agroforestry-systems*, H2020, responsabil IEA (partener) - Camelia Gavrilesco, organismul finanțator: Comisia Europeană, perioada 2020-2025, cu încasări de 89,97 mii lei în 2023;
- Titlu proiect: *Tools4CAP Innovative Toolbox empowering effective CAP governance towards EU ambitions*, Horizon Europe, responsabil IEA (parte terță) - DanMarius Voicilaș, organismul finanțator: Comisia Europeană, perioada 2023-2026, cu încasări de 139,59 mii lei în 2023.

Cele mai importante publicații

- Articolul „Alternative systems and strategies to improve future sustainability and resilience of farming systems across Europe: from adaptation to transformation”, autori: Reidsma, P.; Accatino, F.; Appel, F.; **Gavrilescu, C.**; Krupin, V.; Tasevska, G.M.; Meuwissen, M.P.M.; Peneva, M.; Severini, S.; Urquhart, J.; Zawalinska, K.; Zinnanti, C.; Paas, W. (2023). *Land Use Policy*, volume 134, November 2023, article number 106881, pag. 1-14. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2023.106881>, WOS: 001072433500001, ISSN 0264-8377, eISSN 1873-5754, impact Factor 7.1
- Cartea *Unde se află și încotro se îndreaptă agricultura României ?! 1991-2007-2023*, autori: **Păun Ion Otîman**, Nicoleta Mateoc-Sîrb, Vasile Goșa, Adrian Băneș, Cosmin Sălășan, Andrea Feher, Miroslav Raicov, Zamfira Iucu, Editura Academiei Române, București, 2023, ISBN 978-973-27-3729-3
- Studiul SPOS 2022 – *Securitatea alimentară, ca element al politicii agricole comune și agriculturii României în context european. Provocări 2023 – 2027*, autori: Lucian Luca, Cecilia Alexandri, Iuliana Ionel, Marie-Jacqueline-Cosette Leonte, Institutul European din România, București, 2023, ISBN online 978-606-8202-71-6

Cele mai importante rezultate științifice

- Organizarea Conferinței internaționale *Agricultural Economics and Rural Development Research*, cu tema "Challenges for the transition to sustainable food systems in the European Union", 8 decembrie 2023, cu o secțiune organizată sub egida European Rural Development Network (ERDN)
- Editarea volumului *Provocările Pactului Verde European asupra agriculturii și spațiului rural*, editori: Alexandri, C., Chițea, L.F., Kruszlicika, M., Leonte, M.J.C., Munteanu, C.C., Editura Academiei Române. București, 2023, ISBN 978-973-27-3756-9
- Încheierea cu succes a proiectelor Horizon 2020 SHERPA *Sustainable Hub to Engage into Rural Policies with Actors* și BIOEASTsUP *Advancing Sustainable Circular Bioeconomy in Central and Eastern European countries*
- Lucrarea invitată/ keynote speaker: Alexandri C. - „Încotro se îndreaptă agricultura României - coordonatele asigurării securității și siguranței sistemului agroalimentar al României - Orizont 2050”, la Conferința-dezbatere *Unde se află (1990-2023) și încotro se îndreaptă agricultura României (orizont 2050)*, Academia Română, 10 noiembrie 2023, https://acad.ro/evenimente/acte_evenimente/2023/77_Agricultura_invitatie.pdf
- Capitolul „Securitate alimentară durabilă”, contribuția IEA la lucrarea *Direcții strategice de dezvoltare a României - orizont 2050*

Cooperări științifice internaționale

Acorduri generale semnate cu institute similare din străinătate:

- Acord de cooperare științifică cu Institutul Național de Cercetări Economice, Chișinău, Republica Moldova (2020-2025);
- Acord de cooperare științifică cu Odessa National Academy of Food Technologies, Odessa, Ucraina (2019-continuu);
- Acord de cooperare științifică cu Institute of Market Problems and Economic & Ecological Research-National Academy of Sciences of Ukraine, Odessa, Ucraina (2019-continuu);
- Acord de cooperare științifică cu Georgian Technical University din Tbilisi, Georgia (2019-continuu).

Colaborări ale IEA în cadrul unor proiecte bilaterale:

- Proiect de cercetare bilateral România-Polonia 2023-2026, cu Institute of Rural and Agricultural Development (IRWIR PAN) al Academiei de Științe a Poloniei, cu tema

“Resistance to economic, social, environmental and political risks: comparison of the Polish and Romanian farms”, 2 vizitatori în perioada 6-9 decembrie 2023.

Cooperări științifice naționale

Acord de cooperare cu Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane” Iași, pentru colaborarea la proiecte naționale și internaționale și pentru organizarea de manifestări științifice naționale și internaționale.

Colaborare cu Institutul de Cercetare pentru Economia Agriculturii și Dezvoltare Rurală București (din cadrul ASAS), pentru organizarea de manifestări științifice și pentru completarea asistenței oferite MADR.

Participarea IEA la grupurile de lucru organizate de MADR, care funcționează pe lângă Comitetul de Monitorizare al PNS 2023-2027.

Semnarea unui Memorandum de colaborare între Institutul de Economie Agrară și firma Intervenții Active în Atmosferă SA, în vederea dezvoltării Sistemului Național Antigrindină și de Creștere a Precipitațiilor.

Activitate de formare a tinerilor cercetători

Prof. univ. Gheorghe Hurduzeu este conducător de doctorat în cadrul școlii doctorale ”Economie și afaceri internaționale” de la ASE, unde are și norma de bază. Acad. Păun Ion Oțiman a făcut parte dintr-o comisie de susținere publică a unei teze de doctorat, iar Lucian Luca a făcut parte dintr-o comisie de îndrumare a doctoranzilor la SCOSAAR.

Manifestări științifice organizate de IEA, participări cu lucrări la conferințe internaționale și naționale

IEA a fost organizator principal pentru o manifestare științifică internațională și coorganizator (contributor) pentru alte trei:

Organizator principal

- Sesiunea științifică internațională *Cercetări de economie agrară și dezvoltare rurală*, a 27-a ediție, cu titlul: „Provocări pentru tranziția către sisteme alimentare durabile în Uniunea Europeană”, 8 decembrie 2023, București, România, organizată de Institutul de Economie Agrară al Academiei Române, în colaborare cu șapte institute din țară sau din străinătate (Institutul de Cercetare pentru Economia Agriculturii și Dezvoltare Rurală, București, România; Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane” - Iași, România; Institutul Economic - Centrul de Studii Economice și Regionale, Budapesta, Ungaria; Institutul de Economie Agrară, Belgrad, Serbia; Institutul Național de Cercetări Economice, Chișinău, Republica Moldova; Institutul de Dezvoltare Agrară și Rurală Varșovia, Polonia; Facultatea de Management Hotelier și Turism din Vrnjacka Banja/ Universitatea din Kragujevac, Serbia) și cu ERDN (Rețeaua Europeană pentru Dezvoltare Rurală) http://www.eadr.ro/fisiere/en_conf2023.htm

Coorganizator

- International Conference *Multidimensional Tendencies in Sustainable Development* (TENDEV 2023), the 1st edition, Challenges and strategies for sustainable development facing the climate change, Timișoara, 19-20 octombrie 2023 <https://rurdev.eu/partners/>
- The 14th International Symposium ”Agriculture Economy and Rural Development – Trends and Challenges”, organizat de ICEADR, București, 23 noiembrie 2023 <https://symposium.iceadr.ro/symposium-2023/partners/>
- Conferința științifică internațională *Sustainable agriculture and rural development (Agricultură și dezvoltare rurală durabile)*, Belgrad, 14-15 decembrie 2023 <https://www.iep.bg.ac.rs/images/2023/Naucni%20Skup%202023%20/First%20announcement%20IAE%202023.pdf>

De asemenea, IEA a fost organizator principal (sau în colabore cu alte instituții) pentru șase manifestări științifice naționale:

- Seminarul „Bioeconomia în România și UE: concept și strategii”, București, 30 martie 2023 (on-line) http://www.eadr.ro/fisiere/conf.2023/Agenda_30.03.2023.pdf
- Masa rotundă „Dezvoltarea rurală în contextul Pactului Verde European, Ediția a II-a, Biodiversitatea – Implicații economico-sociale și integrarea în politicile de dezvoltare durabilă”, Iași, 22 mai 2023 (on-line) <https://acadiasi.org/dezvoltarea-rurala-in-contextul-pactului-verde-european-editia-a-ii-a-biodiversitatea-implicatii-economico-sociale-si-integrarea-in-politicile-de-dezvoltare-durabila/>
- Workshop „Sisteme agroalimentare durabile - sinergii și prosperitate rurală prin guvernanta participativă”, Cluj-Napoca, 27-29 iulie 2023 http://www.eadr.ro/fisiere/conf.2023/Agenda_Workshop_27-29_iulie%20Cluj-Napoca_final.pdf
- Workshop Sisteme agricole mixte – provocări și soluții alternative, Iași, 15 septembrie 2023 (on-line) http://www.eadr.ro/fisiere/conf.2023/Agenda%20WORKSHOP_15%20septembrie.pdf
- Vectori ai dezvoltării rurale în Regiunea Nord-Est a României, Ediția a III-a. Sisteme agroalimentare durabile, București, 12 octombrie 2023 (on-line) <https://ices.acadiasi.org/conferinta/vectori-ai-dezvoltarii-rurale-in-regiunea-nord-est-a-romaniei-editia-a-iii-a-sisteme-agroalimentare-durabile/>
- Simpozionul de Agro-Economie și Antropologie Rurală, Ediția a IV-a, 16 noiembrie 2023 (on-line) <https://simpozion.rdrp.org/>

Cercetătorii din IEA au participat în 2023 cu un număr de 64 de lucrări la diferite manifestări științifice internaționale, din țară sau din străinătate, dar și cu lucrări invitate (keynote speaker) la 4 manifestări internaționale și la 4 naționale.

Concluzii și propuneri

Realizările din anul 2023 confirmă faptul că Institutul de Economie Agrară este o organizație de cercetare matură, care editează o revistă de specialitate, organizează anual propria conferință internațională și contribuie la organizarea altor manifestări științifice naționale și internaționale.

De asemenea, IEA derulează proiecte de cercetare internaționale și realizează rapoarte de interes public pentru instituții românești și internaționale.

Probabil că ar trebui intensificată participarea la competițiile naționale pentru finanțarea de proiecte, chiar dacă acest lucru este deocamdată îngreunat de reducerea numărului de posturi de cercetare, ca urmare a aplicării Legii nr. 296/2023.

De altfel, pe fondul preocupărilor generate de restricțiile bugetare și de pensionarea unui număr semnificativ de cercetători (cinci pensionari) cu mare experiență în diferite subdomenii de cercetare, coroborate cu blocarea concursurilor de angajare, s-a ajuns la o presiune destul de ridicată pe resursa umană a institutului.

ANEXE

Anexa 1 - Raport activitate științifică 2023

Nr. crt.	Institutul/Centrul	Personal de cercetare (echivalent normă întreagă)		Contracte de cercetare internaționale		Contracte de cercetare naționale		Manifestări științifice organizate (număr)		Rapoarte / studii/ puncte de vedere de interes public (număr)	Reviste editate și publicate de institut/ centru (număr)		Cercetători afiliați având calitate de editor șef (număr)		Teze de doctorat pregătite sau stagii postdoctorale în institut/ centru (număr)	Participări cercetători teze de doctorat (număr)		Conducători de doctorat (număr)	Studenți doctoranzi, postdoc (număr)
		Total	CSII, CSIL, CSI	Număr	Valoare institut 2023 (mii lei)	Număr	Valoare institut 2023 (mii lei)	Internaționale	Naționale		WOS, Emerging, SCOPUS	CNCS A și B sau alte BDI	WOS, Emerging, SCOPUS	CNCS A și B		comisii susținere publică	comisii îndrumare		
1.	Institutul de Economie Agrară	20	17,5	4	320,89	0	0	4	6	7	0	1	0	2	0	1	1	1	0

Anexa 2 - Raport activitate științifică 2023

Nr. crt.	Institutul/Centrul	Dicționare, atlase, enciclopedii publicate (tipărite sau online) (număr)	Tratate/cărți/monografiile publicate în calitate de autor (număr)			Tratate/cărți/monografiile publicate în calitate de editor/coordonator (număr)			Capitole în tratate/ cărți/ monografiile publicate (număr)			Articole publicate într-o revistă (număr)			Lucrări prezentate la o manifestare științifică internațională, publicate (număr)		Lucrări invitate/ keynote la conferință (număr)		Lucrări prezentate manifestările științifice internaționale (număr)
			Editură consacrată din străinătate	Editura Academiei Române	Editură CNCS A sau B sau consacrată din țară	Editură consacrată din străinătate	Editura Academiei Române	Editură CNCS A sau B sau consacrată din țară	Editură consacrată din străinătate	Editura Academiei Române	Editură CNCS A sau B sau consacrată din țară	WOS	Emerging, Arts & Humanities Citation Index, SCOPUS, IEEE	CNCS (A sau B) sau alte BDI	WOS CPCI-S, CPCI-SSH, IEEE	cu ISBN (non - WoS)	Internațională	Națională	
1.	Institutul de Economie Agrară	0	0	1	1	0	1	2	2	20	5	7	5	20	0	12	4	4	64